

A Zéberer

A természet a lélek és Isten közötti különbség.

.....

A külső világ csak úgy létezik, ahogy a színész a színpadon: ott van, de valami más.

Fernando Pessoa

A lomb körém hajlik, bekerít, imbolyognak a napfény-foltok, árnyék-rácsok; kapisgálom már, hogy miért olyan jó a lombok alatt; *mintha rács, mintha börtön*; az ember szeret játszani a veszéllyel; mi lenne, ha a rácsok vasból lennének, és a levegő nem áramlana, biztos, hogy a legszörnyűbb a börtönszag lehet, amely nem mozdul és masszív, mint az öntött beton; befolyik az ember orrlyukába, és megköt, sose szedhető ki többé. Meg a szalmazsákok szaga. A minap eszünkbe jutott az a szó, hogy strózsák. Gyerekkorunkban még mondtak ilyeneket. Rács, beton, strózsák, a reggeli fölmosás estig sem szárad föl, a víz is megköt a betonon, a falban, a tüdőben, masszívvá válik és eltávolíthatatlanná.

És akkor az ember elkezdi az ágakat mozgatni, először csak finoman, hogy rezdüljenek a fények, aztán a lehetőségtől megrészegevedve, míg nem imbolyog az egész cseresznyefa, az ágak nagy ívben kilengenek, imbolyognak a lombok, levelek rezegnek, zöld és kék reflexe van a levegőnek, és az ember szinte telhetetlenné válik, hol itt szippant egyet, hol ott, és nyeli a cseresznyét, és a napsütött bükköny- és bodzaszagot, meg a fölmagzó fű szagát a napban, és egyszer csak látja, hogy piros máza van minden cseresznyének, hibátlan, fényes, itt nincs olyan, hogy nem sikerült; időben gyűjtöttak be a kemencébe, időben rakták föl a mázat, ide kell jönni tanulni, itt kilehető lenne a százezer forint, meg különben is csak inas mindenki, egy Mesterhez jár az egész világ, fontoskodik a vi-

lág - sok inas szerte a földön, – úgy gondolja, hogy új törvényeket alkot, vagy fedez föl magának, öntörvényű szerkezetekről beszél és újmódi harmóniáról, de mindenén átüt a minta, mindenben ott van a Mester, akihez jártunk, kilestük a konstruktív kristályait, absztrakt fellegeit, naturalista cseresznyéit, impresszionista hajnalait, romantikus estéit a hegyhajlat mögött; és naturalista piros cseresznyéi alatt, az ágak és árnyékok rácsai közt megéltük a Mester egzisztencializmusát, s míg köpködtük a sok cseresznyemagot, s húzódkodva lógtam az ágra, a sikeres erőfeszítéstől talán, vagy valami mástól, úgy éreztem, hogy én vagyok a Mester kivételezett tanítványa, „Az én legkedvesebb tanítványomnak”, írta a Hitoktató néni elemista koromban a szentkép hátára, amit tőle kaptam, a hullámos hajú Jézus bárányokat terelt a képen, két szelíden emelt karját tartotta a bárányok fölött, és nagyon jó volt a legkedvesebb tanítványnak lenni, hosszú évekig nagyon-nagyon jó volt, míg egyszer csak megtudtam, hogy van több ilyen szentkép is, ugyanígy megírva, de visszamenőleg már senki sem tudta elvenni a sokéves boldogságot, és ma is hiszek benne, hogy a Hitoktató néni komolyan gondolta, mindig az volt a legkedvesebb, akire gondolt, és ő is csak tanítvány volt; eltanulta a törvényt, hogy mindenkinek kell valakinél a *legkedvesebbnek* lenni.

A régebben lehullott cseresznyék puhán elvizenyősödtek, némelyik kissé megaszalódott, egyiken-másikon éjszakai csiganyomok, s a legtöbbbe hangyák bújtak. Mennyi ideig tartó élelemkészlet egy cseresznye egy hangyának? Láttam már hangyákat mézes kenyéren, lekváros lepényen, s egyszer egy eldobott mézes cukor fekete volt tőlük, de az élelmek mennyisége sose fogyott, se a lepényé, se a cukoré, se a mézes kenyéré, szinte nyomot sem hagytak rajtuk a hangyák. A hangyák eltűntek, jóllaktak, vagy az édes gazdagságban leélték életüket, elmentek meghalni; volt, nincs, eltűnt a sok hangya; a cukor, a lepény, a kenyér meg maradt változatlan, csak én emlékeztem rá, hogy nemrég itt feketén nyüzsgött minden, de aztán nekem is kiment a fejből.

Szedjük a cseresznyét, kosárba, szatyorba, én a földön állva, ameddig érem, J. a létrán, a létra már egész beleállt a földbe, tegnap eső esett, ez a mély fénye is ettől van mindennek; húzzuk az ágakat, tépjük, ahogy tudjuk, a cseresznyével legtöbbször levelek is jönnek, nem baj, annál kevésbé zúzódik a gyümölcs a kosárban. A lábszáramat simítják a magasra nőtt

füvek, a szemem hunyorog az éles nappászmákban, a vállamat karistolják az ágak, már estére viszketni fog mindenütt a bőröm, és itt-ott érzékenyen fájni, de nem baj.

Jó napot kívánok, hallom J. hangját a fejem fölül, de sehol nem mozdul senki, a főnti szomszéd, a nett finánc sincs kinn, akinek egyszer azt mondtam, hogy lábtörlőt tegyen a kertkapujába, mert portalanra söpört betonutacsok hálózják be a földjét, s az ágyásokban elvágólag nőnek a saláták és karalábék; az alsó szomszéd kunyhója körül sem mozdul semmi, az ösvényen túli szomszédokat soha nem is láttam, mintha magától nyesődne meg a sok törpealmafajuk. Kinek köszöntél, kérdezem J.-t, már-már gyanúba fogva, hogy bolondozik, ami egyébként nem szokása, – a Zéberernek – feleli halkan, olyan hangon, mintha nekem tudni kéne, hogy ki az a Zéberer, és merre keressem – hihetetlen, hogy néha mennyivel többet tud nálam, ilyen dolgokban szinte verhetetlen; hogy van itt valaki, akit Zéberernek hívnak, mióta tudja ezt, és mért nem mondta nekem... És forgok körbe, és a fénylő zöldek, vibráló foltok között senkit se látok. Ott a szőlőknél, szól le halkan J., kínáld meg cseresznyével. És akkor meglátom a világító szempárt, a tőkék magasságában, mintha a levelek közt két fényes rózsabogár lenne, csak észre kell venni, és akkor már nagyon is látszódik, és csodálkozik az ember, hogy eddig hogy maradhatott rejtve. Két mozdulatlan kobaldek bogár, világít a szőlőlevelek közül. Kapom a szatyrot, megyek a kerítésig, a köszönésemre nem szól, élesen metszett arc, éles kék szemek, rezzenetlen merevséggel néznek, nyújtom át a markomban a cseresznyét, csak az egyik kezét nyújtja, mondom, hogy tegye össze a két markát, rázza a fejét, de szót fogad, én meg markolom egyre a cseresznyét, és rakom a kezébe, talán csak mond valamit, de nem szól, amikor már egy szem sem fér a markaiba, sarkon fordulok és megyek a fához vissza, nem mondott ez egy büdös szót sem, de egyre csak néz a világító szemével, a kék tekintet, ha erős, nagyon erős tud lenni, kobaldek, gondolom egyre, de nem is tudom, milyen kék a kobald, de a hangzás az nagyon megfelelő, határozott, és messziről jövő, a kobald az tud valamit, ami megfejthetetlen, nem mindennapi. Matatok valamit a kosában, és fölnézve látom, hogy a nagy kupac gyümölcsöt egy kézzel szorítja a melléhez, a másik kezében fölemelve lógat egy páros cseresznyét. Ez jelent valamit, ez nekem szól, ezt meg kell fejteni. Éretlen még egy kicsit? kérdezem hangosan. Áll, tartja a felemelt

cseresznyét, közöl valamit a tartásával, egész száraz, szíjas testével, ahogy áll a kerítésnél, egy sűrű koncentrátum, érzem a hihetetlen sűrűségét a kifejezésnek, és felállva hígnak érzem magam és puhának, és tartás nélkülinek, és szégyellek szinte a szemébe nézni, mert érzem, hogy nem vagyunk egyforma fajsúlyúak, nálam felelőtlenül úszik és lebeg minden, nála meg kristályok képződnek a kobaldek szemé mögött. Köszö-őő... mondja ekkor hangosan és érthetően, a fölemelt kezét leengedi, a közlés beteljesült, a tartása elernyed, enni kezdi a cseresznyét, mint bárki közönséges ember. Szívesen, mondja J., én csak mosolygok, úgy érzem, egész testemmel, legalább is úgy akarom, azon igyekszem, a kezemmel is intek, s úgy gondolom, hogy néhány pillanat múlva oda megyek hozzá beszélgetni, valamit mondani, kérdezni és mindjárt válaszolni rá. Még láttam, hogy beljebb, a tőkék között a gálicos hordónak dőlt, és elmélyülten ette a cseresznyét, lassan, alaposan, a kobaldos kékség a szemében alábbhagyott, de még világított. Mire a kerítéshez mentem, nem volt ott. Sehoh nem bukkant ki az egyforma magas tőkék fölött, semmi nem mozgott az erdőig terjedő szőlősorokban. Felszívódott. Levél lett belőle és gyökér, szíjas szárok, kacsok, szőlővirág. Egészen elengedte magát.

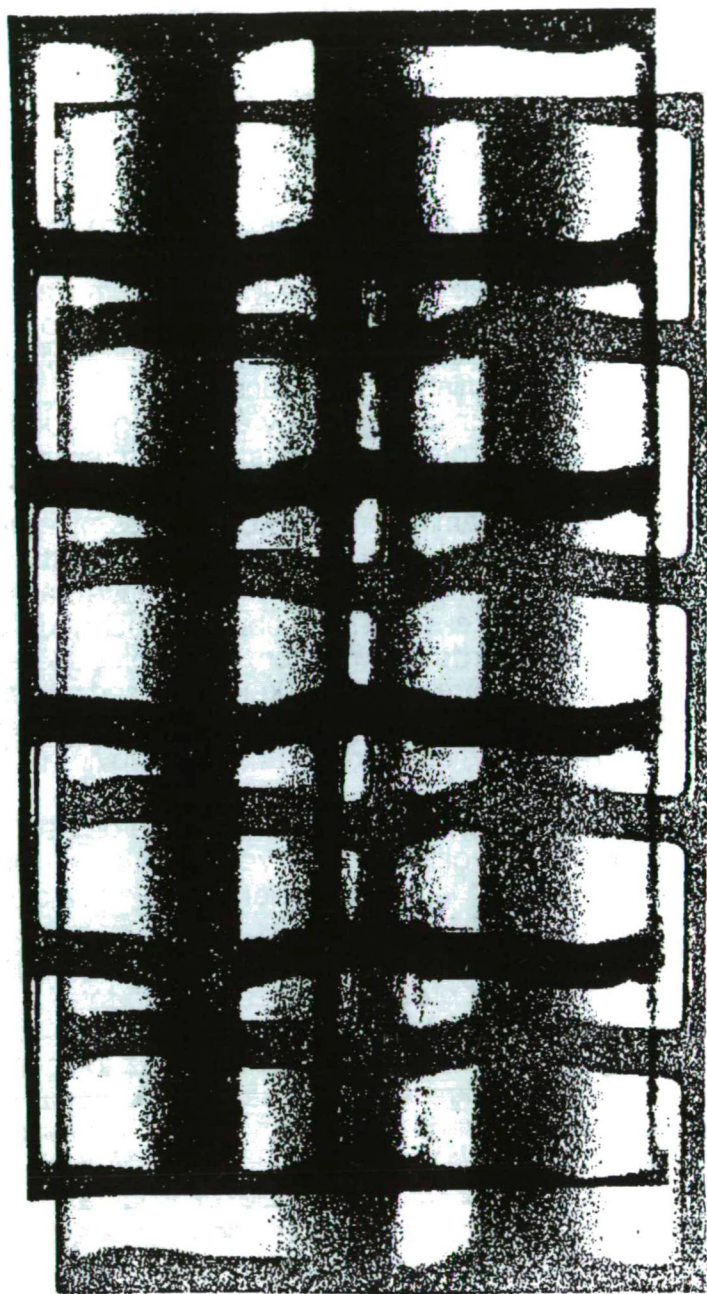
Honnan tudod, hogy Zéberernek hívták, kérdeztem J.-t.

Nagyon jó bora volt, régebben vettem nála. Azt mondják, agyvérzést kapott. A legtöbb poncichter azt kap. A sok kapálás meg a bor.

A sok poncichter. Ereikben a szőlő vörös leve, állnak, mint régi tőkék, gyökeret eresztenek, szemükben foszforeszkáló bogarak kéksége, ó, emlékeznek még mindenre, korai fagyokra, jégverésekre, liztharmatra, a száraz földgöröngyök forróságára, szüretekre, seregélycsapatokra, a csattogó keprelőkre, s venyigésedő tagjaikban tárolják a besűrűsödött napfényt.

Gyökér, szár, karó, kacsok, kobaldek bogarak a csipkés leveleken – növényemberek. Arcimboldo-emberek.

Egyiküket ma láttam, s még szólt is nekem, mielőtt a tőkék közé besorakozott. Mégiscsak én vagyok a Mester legkedvesebb tanítványa.

Máté Gyula munkája